

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

den 10 januari 1931 innehåller:

Statistik och jordbruk.

Ledande artikel.

Hunger genom överflöd.

Vad är historia?

Av Gilbert Murray.
(Ur The New Era).

P. J. Rösiö.

Till hans sjuttioårsdag av
Johannes Hallbäck.

Vita Rosen

av Ellen Michelsen.

I Dödens väntrum och Nuets dikter.

Bokanmärkingar av Elsa Wilkens.

Två roliga böcker.

Naima Wifstrands och Lili Ziedners
av Elsa Björkman-Goldschmidt.

En legend.

Av Elin Wägner.

Vad har hänt?

DET NYA ÅRETS Början fylles av hotande arbetskonflikter. I Tyskland protesterar Ruhrdistriktens gruvarbetare mot den lönesänkning på 8 procent som arbetsgivarna beslutat. De hota med strejk på 300,000 man om inte det kompromissförslaget de medgivit, 4 procent lönesänkning, blir antaget.

I England pågår kolstrejk i Syd-Wales, där arbetarna strida för kortare arbetstid med bibehållna löner — mot gruvägarnas bud: 11 åttatimmarsdagar på 14 dagar med nuvarande löner, eller 12 sju och en halvtimmarsdagar med sänkta löner. Bomullsvävarna i Lancashire ställa i utsikt öppen konflikt — mot ett system, som kallas ännu flera vävsolar på en man.

Och i Sverige är strejk beslutad inom textilindustrin. Sedan avtalet av 1922 i föl blev uppsagt av båda parterna ha förhandlingarna strandat. Arbetarsidan proklamerar strejk från den 7 jan. vid ett antal fabriker omfattande c:a 8,000 man. Arbetsgivarna svara med beslut om 10 procent lönereducering från den 15 jan. vid de fabriker där arbetet pågår. Efter detta anse sig arbetarna tvungna att utvidga striden.

Man får enträget hoppas att socialministerens konferens med parterna, som tillkännagavs på onsdag, får ett lyckligt resultat, så att det tveeggade svärdet, strejk och lock-out, inte skall behöva tillgripas.

I NOM RUNDA-BORDS-KONFERENSA I LONDON har man också kommit fram till en kritisk punkt i frågan om den indiska självstyrelsen. Här står inte endast Indiens krav mot Englands, de engelska partierna äro sinesemellan söndrade om vilken grad av makt som skall medges Indiens regering.

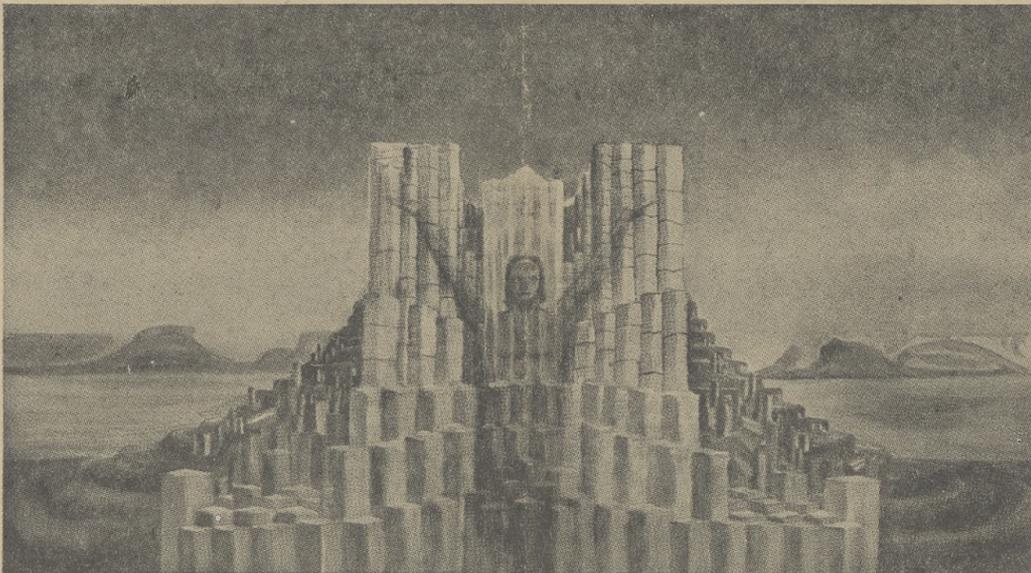
De ärliga överläggningarna människor emellan bli satta på hårda prov under striden mot fördömar och gamla system.

Utgången är ödesdiger och i detta fall av allt att döma nära förestående.

Veckovisaren

Islands unga konst.

Av Ellen Hagen.

Den första lovsången. Efter målning av Einar Jonsson.

Den första lovsångens grundtanke är enligt Gudmund Finnbogasons ingående analys av diktar-bildhuggaren Einar Jonsson — »myndaskald» heter det på hans eget språk — den, att kristallformationen var det första tecknet till liv på jorden. Ett slags tempel av basalt,

byggt av naturen själv, har i sin mitt en pelare av kristall, som mottar solens första hälsning. Kristallens reflex är »den första lovsången», framkallad av solstrålarna, den gudomliga härlighetens uppenbarelse och samtidigt ett varsel om vad livet skall bli här på jorden. Därför

skönjes människogestalten redan i denna kristallens första reflex.

Men att förstå ett konstverks grundtanke, fortsätter Finnbogason, är blott begynnelsen till den fulla förståelsen av detsamma, som uppstår blott på sympatiens väg genom bildens eget språk, ej översättligt på

(Forts. å sid. 5).

Vad är Historia?

Av Gilbert Murray.

Historia är människans försök att ur det förgångna hugfästa det som verkligen betytt något. Ur den oändliga mångfalden av händelser, som för varje minut utspelas och glömmas, utväljer historien några få, berättar om dem, studerar deras orsaker och låter generation efter generation lära sig dem.

Hur väljer historien? Ursprungligen är det sannolikt det instinktiva mänskliga minnet som gömmer somligt och förgätor annat, eller minns delvis och diktar resten. Så kommer den samvetsgranne historikern och jämför och beriktigar. Men för det mesta godtar han det urval som redan gjorts.

Vilket fasansfullt urval är det intel! Att läsa folkens historia är ett fruktansvärt möte med brott, elände och en allt behärskande självishet. Man måste fråga sig om människoslaktet verkligen står så lågt. Verkligheten är den, att den gängse historieskriv-

ningen väljer sitt material efter alldeles samma principer som de ledande nyhetstidningarna. Ett brott är nyheter; en strid är nyheter; en olyckshändelse, en skandal, en »tragedi» av något slag är nyheter. Men hederligt verksamt människoliv är alldeles inte nyheter. Vidare är den gängse historieskrivningen precis som tidningarna intresserad av ögonblickets publiksuccéer: en kejsare, en filmstjärna, en mördare, men är alldeles inte intresserad av händelser eller människor därför att de verkligen äro intressanta eller verkligen betydelsefulla. Det mesta av allt viktigt, skapande arbete i världen, de flesta av alla verkligt intressanta tankar och människoliv ignoreras fullständigt av tidningarna och av historien.

Hitintills, grovt taget, har historien mest ägnat sin uppmärksamhet åt krig. Kriget har i historiens ögon föllt det ojäviga utslaget om en na-

tions värde: en besegrad nation, en olycklig general skrevs upp av historien som mindervärda. Erövraren var hjälte och fick sin staty. Krig var vägen till frihet. Krig var den yppersta metoden att upphäva orättvisor. Det var höjdpunkten av mänsklig kraftutveckling.

Sannerligen, historien måste värdera om sina värden. Hon måste försöka bli varse det som är verkligen betydelsefullt, verkligen intressant, det som när kriget är borta, kan inspirera människor till samma hängivenhet och självuppoftning som kriget kunnat. Vi kan ännu inte klart urskilja de ting som skall mäkta detta. Men vi kan se på vilket område de måste sökas och finnas: i hjälpen mellan människa och människa, mellan folk och folk, i samarbete mellan andar och viljor för att möjliggöra allt högre mål för mänsklig strävan.

Ledstjärnor.

I en barnkammare på landet målade Harriet Löwenhjelms för tjugu år sedan, på den vita väggen ovanför dörren, de tre vise människens ankomst till Betlehem. En elefant, en kamel och en häst hade burit dem på deras långa vandring, och tre tjänare följde dem. Den siste hade en negers sorgsna milda ansikte och hans stora händer släpade nästan i marken vid de trötta stegen. Men vid krubban satt Maria och väntade med Jesusbarnet i knäet, och Josef, som var på väg till brunnen efter vatten, kastade en nästan ogillande blick på det främmande följet. Över allt detta lyste en solrosgul himmel med lätta gröna moln.

— Haha, tänkte barnen, med barndomens skadeglädje gentemot de äldre, när de ertappas med ett misstag.

— Vad skall hon nu ta sig till? När hela himlen är gul kan det inte synas någon stjärna på den. Tänker hon göra den röd eller skall det inte bli någon stjärna?

Men en stjärna skulle det bli, annars hade de vise männen inte kunnat hitta fram. Målarinnan tog en kniv, skrapade bort färgen från en liten femuddig fläck och där lyste den vita stjärnan, klarare och starkare än hela den österländska himlens prakt.

Harriet Löwenhjelms visste nog vad hon gjorde. Ty stjärnorna, som människor vandra efter, äro inte alltid flammmande och praktfulla. Det kan lika ofta vara bara ett enda litet ord, en fattig människas föredöme eller en tanke i ensamheten, som blir vår ledande stjärna. En liten tindrande punkt, som inte låter sig släckas.

Nu är julens sista helgdag firad. Trettondagen, som har lärt oss vad en ledstjärna är.

Ett helt dygn togo de himmelska makterna på sig för att förbereda den värdigt. Snön föll och föll, glimmande, skimrande, mjuk och ren som en barnslig dröm. När trettondagsmorgonens bleka sol lyste fram, var hela världen, ända in i stadens svartaste gränd, vitklädd som till en helig fest. — — —

Och nu kasta vi stackare våra släckta julgranar på sophögen och stirra fram mot en rymd av tio mörka veckor utan en enda extra helgdag för oss att sova på.

Som om det nu skulle vara slut! Att följa en stjärna är inte så lätt. Nog kan den vandrigen ge möda och glans åt ett kort år. Det gäller bara att bestämma sig, och fatta stjärnan klart i sikte.

Den ene kanske vill göra någon av samhällets stora frågor till det nya årets innehåll, jordfrågan, nykterhetsrågan, arbetslöshetsrågan. En annan kan låta sin fullkomning för det arbete han redan fått, bli sin ledstjärna, eller strävan för att en människa, som står honom nära, skall få det bra. Till sist blir det kvar en stor sak, av vilken de andra bara äro olika sidor: Solidaritet. Och den fordrar många mil i öken. Först en allomfattande mänsklighetens solidaritet, som börjar med att man inte kastar spår-vagnskvitton i trappan till städerskans förtret eller fuskar med arbetstiden eller lurar sin omgivning med dåligt humör, och som slutar med en dånande opinion mot de konstgjorda gränserna mellan länder och folk, tullgränser och försvarsgränser, det osolidariska tänkesättets mest aktuella triumf.

Casan.

SLOTTSTHÉ

(det finbladiga théet)

ÄR PRODUCERAT I DE TROPISKA HÖGLANDERNA OCH SAMMANSATT AV DE YNGSTA OCH SPÄDASTE SKOTTEN Å THEBUSKEN

konsum

gröna bilar med goda bullar

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:

Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:

Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1—3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkulesgatan 14 (f. d. L:a Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund

KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. 147 99, 24 24

TANDLÄKARE

Tandläkare

Folke Jakobsson

(Medl. av Sthlms tandl.-förening)
Sturegatan 10 (hörn. av Humlegårdsg.)
Mottagn. enl. överensk. pr tel.
Ö. 503. 4 tr. (hiss).

Eldbegängelsen

vinner med varje dag erkännande i allt vidare kretsar som den bästa formen för förvandlingen av de avlidnas stoft. Närmare upplysningar om eldbegängelsen lämnas avgiftsfritt å

Svenska Eldbegängelseföreningens
Stockholmsavdelnings Byrå,
Sveavägen 25, 2 tr. (hiss)

vid personligt besök eller pr telefon Norr
22 80, vardagar kl. 10—16, lördagar och
helgdagsaftnar kl. 10—14.

Föreningen utger egen tidskrift:
»Ignis», oombärlig för alla eldbegängelse-
vänner. Sändes franko kr. 1.50 pr helår.

Olga Elmdahl

MODEMAGASIN

Kungsgatan 55. Tel. 108 54
STOCKHOLM

Badinrättningen

Tel.: Sö. 330 56
" " 48 67

Establerad 1875.
Södermalms Tvätt & Badinrättning
Badstugatan 4
Tvättnrättningen
Tel.: Sö. 336 30
" " 157 35

CLARTÉ

Tidskrift för
socialistisk politik och kultur.

Redaktion: Ernst Barany, Leif
Björk, Bengt Helger,
Yngve Kämpe, Arnold
Ljungdahl.

Prenumerationspris 3 kr. pr helår.
Postbox 433.
Postgiro 2847, Stockholm.

Den 10 jan. 1931.

Statistik och jordbruk.

K. M:t har utfärdat kungörelse om inventering av landets vete- och rågförråd. Varje jordbrukare i Svealand och Götaland, som brukar mer än två hektar åker skall före d. 4 febr. lämna uppgift till vederbörande magistrat, stadsstyrelse eller landsfiskal dels om storleken av sin veteareal, dels om den areal, som för 1930 och 1931 års skördar blivit besädd eller skall bli besädd med vete och råg. Det skall även uppgivas, hur stor 1930 års skörd av råg och vete blivit, hur densamma blivit använd samt vilket förråd av vete och råg, som finns ineliggande d. 1 febr. 1931. Likaledes skall var och en, som idkar kvarnörrelse eller handel, uppgiva sina förråd för samma dag av vete och råg, vete mjöl och rågmjöl. Uppgifterna skola sedan insändas till Statistiska Centralbyrån.

Har Statistiska Centralbyrån fått blodad tand genom folkräkningen, så att den vill ta sig an ännu ett värv, visserligen inte så rikhaltigt i avseende på personhistoriska upplysningar, men omfattande ett väsentligt större antal miljoner korn! Eller är detta den mycket omtalade »hjälp» åt jordbruket. Vi läste för en tid sedan, att det konsultativa statsråd, som blivit särskilt tillsatt med tanke på genomförandet av stödjande åtgärder till jordbrukets fromma, nu entledigats, sedan dessa åtgärder vore så gott som slutförda. Det var med en viss förvåning, man erför detta just vid en tidpunkt, då jordbruket är bekymmersammare än någonsin. Men jordbruksdepartementet har påtagligen inriktat sig på teoretisk verksamhet och avstått ifrån praktiska åtgärder för jordbruket eller jordbrukens lösning, vilken senare betingar en klar politisk ståndpunkt.

Spannmålsinventeringen, som påminner om kristiden, har tillgripits, därför att inmalningstvånget inte visade sig vara det förlösande ordet. Det har gynnat storbrukarna för tillfället, men att med tvångsmedel ingripa i den naturliga utvecklingen av tillförsel och efterfrågan och fastställa en konstlad prissättning, går inte i längden, ej heller avhjälpes det orsaken till missförhållandena. Det mest anmärkningsvärda med spannmålsinventeringen är, att den infört ett nytt moment i det byråkratiska och statistiska pappers- och skrivardömet. Man skall nämligen här inte endast deklarerat för vad man har gjort och det som finns och är. Nu skall man därtill lämna uppgift om, vad man ämnar göra och kommer att få. Man skall sja om kommande skördar, man skall svara för hur vintern kommer att gå fram över den höstsådda brödsåden och hur mycket vårvete man finner lämpligt att så i vår. Det är fantastiskt! Äro Sveriges jordbrukare redo att avge sådana Bragelöften? Och kunna de i så fall hålla dem!

Hunger genom överflöd.

I veckans söndagsnummer av Soc.-Dem. såg man tvenne bilder, båda från Amerika. På den ena dignar en yngling omkull av svält på öppen gata, på den andra skyfflas torrt och bra vete i stället för kol in i en ugn såsom det billigare bränslet. Bilderna tala ett hemskt och förvirrande språk. Man har tyvärr ingen anledning att betvivla deras riktighet.

Man läser ävenledes i det i veckan hitkomna numret av den amerikanska tidskriften *The New Republic* hur ledaren för de amerikanska kommunisterna, mr. Foster, inför den parlamentariska kommitté, som tillsatts för undersökandet av kommunisternas verksamhet inom U. S. A., oemotsagd, som det synes, konstaterar att »på gatorna i varje större stad falla arbetare dagligen omkull och dö av svält och umbäranden. Varje tidning innehåller ständiga meddelanden om självmord på samma grund. — Vad är», säger mr. Foster, »anledningen till miljoner amerikanska arbetares svält, elände och bekymmer? Är det på grund av att någon stor nationell olycka förstört föda, hus och hem? Nej, tvärtom. Miljoner arbetare måste gå hungriga, därför att det finns för mycket vete. Miljoner arbetare måste gå utan kläder, därför att varuhusen äro överfulla av allt som behövs. Miljoner arbetare måste frysa, därför att det finns för mycket kol. Det är den logiska konsekvensen av det kapitalistiska systemet —».

Man måste medge att det är en försvarlig tankeställare, som mr. Foster ger. Svältande människor finnas på många jordens platser. Även om det ej längre årligen dör fem miljoner av svält i Indien, som på 1870-talet, så är det många nog. Och hur många i Kina! Och hur ha vi det här i Europa? Arbetslösheten ökas obarmhärtigt, miljon efter miljon sjunker ner under existensminimum.

Hur ha vi det i vårt eget land? Vi ha arbetslösa, även om de ej falla ner på gatorna och dö av svält. Kan inte ta livet av sig. Vi elda väl ej upp det osäljbara vetet. Jag tror ej heller att mjölk slås ut i prisreglerande syfte. Men helt befriade från problemet hunger genom överflöd äro vi ändå icke. Inmalningstvånget håller visserligen undan andra länders överproduktion, men alla lantbrukare få ändå icke sälja sin säd.

Och alla människor få icke äta sig mätta.

Det ligger så nära till hands att yrka på att det allmänna, som sörjer för så mycket av livets nödort för oss, också skulle se till att varje samhällsmedlem vore tillförsäkrad exempelvis en kaka bröd och ett mått mjölk per dag.

Hälsovårdsnämnden inom varje kommun är enligt § 1 i Hälsovårdsstadgan skyldig att verka för »ymning och lätt tillgång på gott vatten» och att »sunda bostäder beredas kommunens innevägnare». Borde icke tillgång till den mest elementära födan, bröd och mjölk, bli omnämnd i samma paragraf.

Men låt oss för all del icke tro att detta blir annat än det yttersta värdet till förekommande av den bitteraste nöd. Som sådant vore det dock berättigat. Och kunde denna åtgärd bidra till att bereda större och berättigad åtgång för jordbrukets produkter, vore ju detta också riktigt.

Låt oss dock icke för ett ögonblick tro att jordbruket i längden vore hjälpt härmed — även om all slags berättigad förbrukning måste anses riktigare än lagring — lika litet som arbetslösheten vore i minsta mån avhjälpt.

Hur var det icke i Rom en gång? Man gav folket bröd och olja, man skaffade från Egypten eller någon annan av rikets kornbodar det nödvändiga sädesförrådet till den lösa befolkningen i Rom och andra större städer. Men det förde aldrig denna befolkning ut ur dess nödläge och det löste icke den romerska jordfrågan, som kanske mer än det s. k. sedefördärvet bidrog till det romerska rikets fall. Ty detta uppköpande gynnade framförallt det stora, extensiva jordbruket, bedrivet med så billig arbetskraft som möjligt, slavar eller tvångsarendatorer. Gracchernas försök att framskaffa mindre jordbruk, varigenom ett större antal människor skulle kunna livnära sig direkt på jorden, sopades bort, då dessa småjordbrukare fick rätt och möjlighet att åter, med skenbar vinst, sälja sin jord. Kvar fanns till det romerska rikets fall de arbetslösa på städernas gator och ett extensivt jordbruk, tyngt av orimliga skatter, till sist så litet lockande till arbetsflit, att jordbruksbygd efter jordbruksbygd lades öde.

Ett uppköpande även i vår tid av jordbrukets alster genom det allmänna skulle endast för tillfället gynna storgodsen precis som utförelselösheten och inmalningstvånget gjort. Och arbetslösheten skulle knappast minskas.

Det är ökad köpkraft och ökad produktion som skall bringa oss ur nödläget, och det ängsliga snåländet på arbetslösheten och understöd är säkert ingen god ekonomi. Man måste våga språnget ut i frihandeln, som verkligen skulle sänka priserna och göra möjligt för flera människor att köpa vad till livets nödort för. Och detta skulle sänka produktionskostnaderna också för jordbruket.

Men vad jordbruket beträffar, måste också ett nytt skattesystem uppmontra, i stället för att avskräcka, till intensivare skötsel och utnyttjande av alla möjligheter, och en ny form för äganderätt skapa brukare, småbrukare, av dugligt folk, även om de icke äro kapitalister. Så skulle långt flera kunna bli producenter och konsument i samma person.

Taggtråden och stenvuren.

Vackert är det landskap där jag bor, vackert av Vår Herres hand. Men sin ädla och förnäma karaktär får det till stor del av de väldiga stenvurarna som löpa längs åkrarna. Dels ha de sin egen mäktiga grå skönhet som om somrarna upplivas av den förnösamma växtlighet som söker sig till stenen. Dels äro de ett vältaligt vittnesbörd om vad de gamle dögo till, en erinran om den möda med vilken de beredde jorden för dem som skulle komma efter dem.

Om det fölle någon in att gå in på kyrkogårdarna och ta med sig gravvårdarna för att kasta dem i gapet på stenkrossen och sen lägga dem i vägarnas stoft framför bussen och svagdricksbilen, så skulle detta troligen anses som ett helgerån. Dock äro stenvurarna, som vår tids Moloch nu börjat tugga på, långt mera vältaliga och personliga minnesmärken än vad stenhuggerifirmornas mästerverk kunna vara.

Det är ofrånkomligt att en ny tid måste gå fram över landskapet och lämpa det efter sina behov även med vissa offer av idyller och skönhetsvärden. Men det är synd om en generation för en fix idé skull låtes ostört härja med det som inte bara är dess egenom utan även gångna släkters och kommandes. Det är mycket bra att vägnätet förbättras och underhålles, men det finns andra intressen i världen som böra vägas emot lastbilchaufförens, gentlemannachaufförens och vägstyrelsernas. Och därför att de stora trafiklederna måste rätas och breddas, är det väl inte nödvändigt att med raseri kasta sig över den minsta lilla kurva på en häradsväg, fälla sköna gamla träd och riva ner de stolta stenvurarna till makadam.

Kan man tänka sig något mera orimligt än ett taggtrådsstängsel kring en äkta, god och vänlig svensk hage? Nej, men orimligheten har börjat uppträda. Man kan inte begära att vår tid ska ha kraft och material till att hägna med gårdsgård eller stenum som skedde förr. Markägaren har mycket större sträckor att hägna nu sedan grindarna kommo bort, och han får se till att få det billigt och fort gjort. Men att införa taggtråden är oskickligt och borde förbjudas. Taggtråden var krigsårens symbol, den hör inte till i fredstid och i Småland. Vi vilja inte ha den som nittonhundratalets motsvarighet till adertonhundratalets stenumur, det är orättvist.

Den första gång jag såg ett sådant taggtrådsstängsel mitt inne i landskapet, hängde det fullt av vita ulltappar på taggarna. Så okunniga och förtroendefulla hade fåren varit, att de till sin ofärd vågat sig förnära. Men vi måste komma ihåg att även fåren, fåglarna och barnen ha rätt till att leva på denna jord, den är deras, även om de ej ha fasta vid fingret på den.

Det är inte bara vår tid som är vandallisk. När tillräckligt många kyrkor voro nedrivna och dess sniderier undanslängda tillsammans med stadsportar, husportar och andra oersättliga minnen av gammal dyrbar konst, då vaknade vi upp här i Sverige och fingo en institution som satte en damm för det självrådiga handskandet med kulturvärden. Den räknade in alla änglaren på kyrkvindar och över

Svenska Kvinnors Centralförbund för Fysisk Kultur

(S. K. C. F. K.)

Riksmöte i Stockholm

Söndagen den 18 januari 1931 kl. 13 å Idrottsförbundets lokal, STRÖMSBORG.

Kl. 13. Stadgeenliga förhandlingar och val.

Kl. 14. **Diskussion: Idrottsplaner och kvinnlig skolidrott.**
Inledare: Borgarrådet Oscar Larsson; Gymnastikdirektör Ingrid Fischer, Gävle, ev.; Rektor vid Stockholms allmänna läroverk för flickor Justus Lundberg.

Icke medlemmar äga tillträde till diskussionen mot en avgift av 50 öre.

P. J. Rösiö.

Till hans 70-årsdag.

»Folket skall döpas i eld!» Orden äro naturligtvis hämtade ur Rösiös *Revolt*, denna underbara bok med sitt originella språk, på vilket han finner utlösning för sin själs patos. De skulle kunna sättas som överskrift till Rösiös livsverk, ty med hänförelsens eld lågande i sin själ gick han ut till sina landsmän för att tända samma eld i deras bröst.

Frågar man någon vad det var, som satte hans själ i brand, så svaras genast: den svenska jorden. Och frågar man vidare, för vad han ville entusiasmera sina åhörare, så blir svaret lika visst: för den svenska jorden och dess rätta brukande.

Detta är sant, men det är ej hela sanningen om Rösiös insats. Det är sant, att han älskat jorden som väl knappast någon av sina samtida, att han lidit av att se den misshandlad och vansködd eller liggande där obrukad och ofruktbar, väntande villiga armar, som kunde ta den i bruk. Det är sant att han förkunnat jordens evangelium, så som ingen annan, att han trott på den svenska jordens förmåga ej blott att giva oss mera och bättre föda än hittills, utan också visat på dess underbara läkedomskraft för trötta och tröga själar. Rösiö väntade icke blott ekonomisk utan även andlig hälsa för nationen, om den blott ville lära sig förstå att vända åter till jorden, om det så ock var blott några kvadratmeter trädgårdstäppa, som kunde bestås åt den jordhungerige.

Han har avlyssnat jorden dess hemligheter som ingen annan, han har sett poesien i jordbrukarens gärning, då andra endast fick sikte på prosan. Han har gisslat slöheten, trögheten, ointresset och det slappa lät-gå-systemet, när det gällde jordens skötsel, så som ingen annan gjort det. Den som hört honom vid

huvud inventerade och samlade de överbivna resterna.

Det råder väl ingen tvekan, att vi en gång får en akademi för landsvägskräkar, stensemurar och halvsekelärliga ekar, men när?

Det finns trakter av norra Skåne, där redan de gamla stensemurarna mött sitt öde att göras till makadam på de nya bilvägarna. Nu är det alltså lika nära för vägstyrelsen där, och den måste finna på andra utvägar. Att plocka ner murarna är alltså ingen slögtig lösning, endast en temporär sådan. Förr eller senare måste man finna på ett annat sätt att lösa frågan om vägunderhållet. Kunde det inte gå för sig att göra det, innan våra fädernas minnen vore helt skändade och utplånade?

Devinez.

en av hans många korta kurser landet runt — då han kunde tala i fyra timmar och ha sina åhörare med sig ömsom i skratt, ömsom i allvar eller tårar — han glömmet det aldrig.

Vad var det som fånglade så starkt? Ja, det var icke blott språket, som var hans lydiga redskap, som han formade vackert, klangskönt, kraftigt eller mjukt och smekande, allt efter som det hövdes. Det var icke heller allena det originella greppet på ämnet eller att han aldrig höll tvenne föredrag lika, och alltså vaktade sig för att upprepa sig själv. (Om faran härav samtalade Rösiö och jag en gång, då vi en hel dag hade sällskap på tåget.) Men det var själva personligheten och den varma hänförelse, som ord och gester och blickar utstrålade, som kanske grep allra mest.

»Personlighet och eld först och sist!» säger Rösiö på ett annat ställe i *Revolt*. Sådan var han på talarstolen och sådan är han i sina skrifter: *Personlighet och eld*. Folkalare i vanlig, vulgär mening har Rösiö aldrig varit. Han försmäddes trics, men han talade så att han blev förstådd och lyfte åhörarne upp på det förklarings berg, från vilket han kunde visa dem jordbrukets skönhet och härlighet. Jag kanske skulle säga småbrukets i stället. Ty det var nog det han tänkte på, när han arbetade för en jordbrukets renässans i vårt land. »Småbruk! Oändligt dyra ord! Du famnar allt!» säger han på ett ställe.

Men skulle småbrukare skapas av den resning Rösiö önskade, så tarvades *upplysning* och nu kommer jag till en annan sida av Rösiös arbete: hans *skolprogram*. Jag kan endast antyda det. Läs själv därom i *Revolt*! Men det är icke blott yrkesutbildning han kräver, utan *allmänbildning*. Han önskar en skoltyp, som bra mycket närmar sig den skola, som för några år sedan skisserades i Tidevarvet under titeln *Människoskolan*. En personlig skola alltså och personligheternas. Sådan var den skola han själv drev i många år. Där var både personlighet och eld.

Kanske ligger till sist Rösiös största insats däri, att han, mitt i en nivellerande tid varit sig själv och varit det fullt och helt. Och när en person av hans resning, med hans hänförelse och tro på människorna och jorden och med hans djupa kärlek till svenskt land och svenskt folk, är sig själv genom ett långt liv, då sätter det spår i utvecklingen, spår som sent skola utplånas.

Johannes Hallbäck.

Vita rosen.

Liksom Bunny Ross är Upton Sinclairs olje-bok, så är Rosa Blanca, Vita Rosen, B. Travens. Det är åter Mexiko han skildrar, och åter är hans ämne penningens fruktansvärda makt över människan. För penningen är intet på jorden oätkomligt eller heligt. Icke Nabots vingård, icke den fattiges enda lamm.

»Det finns icke den jord i universum, som icke jag kan få», det är oljekungen, Mr. Collins stolta förklaring, när man meddelar honom, att indianen Hacintos farm icke är till salu för något pris.

Mr. Collins är direktör i Condor Oil Company. Condor Oil är ett milliardföretag med förtjänster i miljoner. Det har sitt huvudsäte i San Francisco och äger all Mexikos oljerika jord. Bara en enda sista pärla fattas i Condor Oils familjesmycke: La Rosa Blanca, indianfarmen, det ljuvliga jordstycket, hemmet och paradiset för så många primitiva men oskyldiga och lyckliga människor.

Travens skildring är striden mellan det stolta lilla samhället, Den Vita Rosen, som endast begär att få vara i fred och ligga på samma fläck, där det sedan århundraden legat — och Condor Oil, världstrusten, milliardbolaget i olja. Det är kampen mellan indianen Hacinto, mannen med de gammaldags hederliga sederna, för vilken ansvaret för de efterkommande är det största av allt och den fullkomligt skrupelfria bolagsdirektören Mr. Collins, sväljande av makt och utan annat mål i livet än högre utdelning på sin aktier, vilket betyder flera lyxbilar, flera lustjakter och flera hålldamer!

Travens förra böcker ha utmärkt sig genom en hård och dyster prosa, därifrån all sentimentalitet var fjärran. Sentimentaliteten är även här borta, men orden skälva ofta av värme och ömhet, och den hårda tonen darrar vekt. Rosa Blanca är Travens älskade, hans ögonsten. B. Traven, denne ökände vagabond, som ingenstans hör hemma, denne bistra proletärdiktare, som ingen vet vem han är, synes ha sitt »hem» här i en indiansk hacienda, där rester av ett fordomtida matriarkat-samhälle ännu lever kvar, där alla äro jämbördiga och alla ära och akta varandra.

Skildringen av denna indianfarm, som på mexikanska kallas hacienda, är det vackraste Traven ännu åstadkommit. Detta lilla indianfolk äger allt vad varje människa borde ha men ingen besitter: glädje, lycka, förnöjsamhet, lugn, livssäkerhet, kärlek, poesi, konst, religion, gudom och paradiset. — Det är en underbar scen när indianen Hacinto visar tillbaka Mr. Collins guldsäckar. »Vad ska vi med det?» säger han. »När det är slut ha vi ingenting kvar. Men jorden hon är evig.»

Irån Hacinto och hans ljuvliga stycke jord förflyttas vi in i den vilda djungeln, d. v. s. bakom kulisserna hos det mäktiga Condor Oil. Som en nationalekonom av facket synar Traven det kapitalistiska systemet i sömmarna. Han skildrar kriser och högkonjunkturer, förklarar hur bankstormar uppstå och berättar om de katastrofer som bryta ut

över mänskligheten bara därför att några enskilda egendom hotar att förskjuta sig. Det är Mr. Collins som är huvudfiguren i denna djungel. Han är medlem av generalstaben för den amerikanska nationens ekonomiska liv, har en årsinkomst på 300,000 dollars men lever alltid i svåra penningbekymmer. Mr. Collins måste då och då skänka baptisterna en ny kyrka, champagnen och de franska likörerna äro dyra i Amerika, särskilt nu efter förbudet, och hans fyra hålldamer ha stora fordringar på livet. Var och en måste ha en lyxbil, och till lyxbilen hör chaufför, garage och lyxvilla. Den förnämsta av damerna, Betty, har dessutom begär till en viss lustyacht, bredvid vilken engelske kungens dito ter sig som en fiskarskuta. Detta är, som synes, mycket. Men en oljedirektör kan icke undvara något av det: han skulle göra sig löjlig i klubben, och han måste dessutom bevisa för sina vänner, att han står i sin fulla mannakraft! Med ett ord: 300,000 dollars räcker för Mr. Collins inte till saltet i soppan en gång.

Ur dessa svårigheter givs det endast en utväg: mera profit, mera pengar. Mr. Collins öga faller på Vita Rosen. För Bettys lustjakt måste Vita Rosen offras. — Men Vita Rosen har sagt nej. Indianen Hacinto har sagt nej. Indianen Hacinto måste alltså bort. . . . Så följer en scen som kunde varit hämtad direkt från de yttersta dagarnas Finland. Hacinto hämtas pr bil och får under färden ett så kraftigt slag i hjässan att han sjunker ihop. Bilen kör ett par gånger fram och tillbaka över hans kropp. . . . Ett falskt köpekontrakt sättes upp: Vita Rosen är i Mr. Collins hand och Betty får sin yacht. Vita Rosen, den ljuva, där kärlek, vishet, godhet och poesi bodde, blir nedsölad, neroljad, nedrökt, kvalmig och nedsmutsad. Den utspyr olja, olja, olja. Människokroppar ramla ner i brunnarna eller dragas in i den löpande stålwiren. »Vad bryr vi oss om människan? Det viktigaste är oljan.»

Ellen Michelsen.

B. Traven: Vita Rosen. Axel Holmströms förlag, Stockholm. Häft. 4: 25.

Äntligen.

Kungliga Skolöverstyrelsen förmenar visserligen, att något behov av upplysning och vägledning på släktlivets område icke finnes vad botten-skolan beträffar. Detta hindrar dock icke att det snart sagt dagligen inlöper vittnesmål från högst olika delar av landets folkskolor, som tala ett helt annat språk. Man tycker icke att det är bra som det är, men man vet ej vad som skall göras. Helst att någon utifrån skall komma och hålla ett föredrag, och så har man åtminstone »gjort något». Men hur litet är icke det. En tillresande föredragshållare kan vara aldrig så välmenande, det kan ändå aldrig genom ett enda föredrag ersättas, vad som under hela skolgången helt

Prenumerera

Tidevarvet

Ifyll på närmaste postkontor en prenumerationsblankett

Eller om Ni föredrar Tidevarvet direkt i korsband från expeditionen ifyll postgiroblankett. Vårt postgironummer är

1544

Pris: helår 6:— Kr.
halvår 3:— Kr.

omärkligt skall inympas vid de mest skilda tillfällen, inympas i uppfattning och uttryckssätt om vad sexuallivet angår.

Det är lärarkåren själv som måste sättas i stånd härtill. En ovärderlig hjälp har den om lämpliga läroböcker finnas. När man i botten-skolan undervisar om människokroppen och dess normala funktioner har i läroböckerna helt enkelt ej fortplantningsorganen och deras förrättningar funnits med. På ett lämpligare sätt har man ej kunnat grundlägga en oförmåga också för vuxna människor att tänka och tala enkelt och naturligt om hithörande ämne.

Äntligen har denna skriande brist blivit avhjälpt genom en *Lärobok för folkskolan: »Människokroppens byggnad, förrättningar och vård*, som av seminarielektorn Johan Winzell utgivits på C. E. Fritzes bokförlag. Författaren har, som han själv säger i företalet, ej kunnat stå till svars med att utesluta fortplantningen, även om kapitlet ifråga blivit helt kortfattat.

Det är sant att det ej skulle skadat med en något större utförlighet. Författarens ledande synpunkt har varit att genom kunskapsmedlandet grundlägga en rätt insikt i hälsans vårdande. Han synes mig ha fyllt sin uppgift på ett utmärkt sätt. Och säkerligen kommer han, vederbörligen uppmuntrad och med just detta mål för ögonen, att i nästa upplaga utöka kapitlet om livets stora under.

A. N.

Johan Winzell: Människokroppens byggnad, förrättningar och vård. Lärobok för folkskolan. Fritzes bokförlag. Pris 1 kr.

Vi stå till tjänst

BAGERI

H. J.
Bageriet
Humlegårdsgat.
25
Tel. Norr 25 19

BARNEKIPERING

Helles Barnekipering
Sveavägen 108
(mitt emot Stadsbiblioteket)
Tel. Vasa 72 32
Väl sorterat lager.
Egna tillverkningar.

BEGRAVNINGSBYRÅ

A. B. Begravningsbyrå
STANDARD
är
»Sjukvårdens Begravningsbyrå»
och håller därför de lägsta priserna.
4 KORNHAMNSTORG 4
Tel. 40 81, 40 82.

BOKBINDERI

C. J. Pahlmans Bokbinderi
Inneh.: C. D. CARLSSON
Specialité: Handbundna bönder för offentliga och privata bibliotek! Humana priser!
Sergelgatan 4 — Stockholm
Telefon 96 84

MÅLARSKOLA

Atelier Modern
Etablerad 1915.
UTLÄNDSKA METODER.
Porslins- och Sidenmålning, olje-
miniatur- och gobelinmålning.
Nybrogatan 44, Ö. 78. Dagmar Ström.

Gynna
Tidevarvets
annonsörer!

SLIPERI

NORRMALMS SLIPERI
Regeringsg. 92 — Tel. 147 87
Utför slipning av alla slags
Saxar, Knivar, Kirurgiska
Instrument etc.
Noggrant arbete! Humana priser!

SÄNGKLÄDER

SÄNGKLÄDER
Filter, Täcken, Madrasser, Fjäder,
prima från 2:25, 1/2, Dun fr. 6 kr.
Glansull, Tagel, Krollsplint m. m.
EMELIE BLOMGREN
Döbelnsgatan 46. • Tel. N. 156 60
STOCKHOLM

VETEKATTEN

Bageri- och Kafferum
Klara Norra Kyrkogata 26
(Invid Kungsgatan, mitt emot Carlton Hotell)
Telefon: Norr 84 05.
Filial på Kungsholmen

I dödens väntrum och Nuets dikter. Två roliga böcker.

På ungdomsdiskussionen häromdagen steg Sven Stolpe upp och lovade Hagar Olsson att hjälpa henne med ungdomens uppror. Hon i Finland, han i Sverige — de två stredo på samma front. Ja, dessa två författare ha förvisso mycket gemensamt, framförallt en brinnande upporsanda mot det bestående. Båda äro dessutom synnerligen litterärt betonade — de ha båda en övertro, som man annars blott finner i franska estetikretsar, att det avgörande momentet i samtidens liv ligger i litteraturen. Däremot finnes en avgjord skillnad i deras litterära produktion. Hagar Olsson är en subtil litteraturkritiker, vars romaner lätt bli abstrakta och resonerande, Sven Stolpe har ett sprudlande temperament, som gör det svårt för honom att vara en måttfull och objektiv bedömare av litteratur, men däremot predestinerar honom att skriva levande böcker. Detta framgår med stor tydlighet om man jämför Hagar Olssons litteraturressayer »Ny generation» med Sven Stolpes fjolårsbok »Två generationer» samt årets båda romaner av samma författare »Det blåser upp till storm» och »I dödens väntrum».

»I dödens väntrum» är en skildring av en ung mans vistelse på ett högfjällssanatorium i Schweiz. Denne unge man, vilken tydligen är Sven Stolpes alter ego, berättar i jagform sina upplevelser. Hur han kom till sanatoriet fylld av nyfikenhet över denna upplevelse och viss om, att det hela var en episod i hans liv, hur han fångas av feber och dödstankar, inför vilka han gör förtvivlade försök att ännu fånga något av livets sötna genom desperata överträdelse av sanatorieföreskrifterna, hur han så småningom förändrar syn på liv och död och genom beröringen med en katolsk präst till sist luttrad och ödmjuk återvänder till livet. Hela denna skildring är frisk och levande. Även om själva den enförmiga sjukdomen tvingar till upprepningar, finner författaren möjligheter att underhålla oss med naturstämningar, människoprofiler som skymta förbi i sanatoriet och dess italienska omgivning. Han begagnar tillfället att av en mycket vanlig och rätt smärtfri operation göra ett bravurnummer av skärande smärta och ångest, som inskräper sig i läsarens medvetande. Hans feberfantasier återkallar krigets vånda och fasa, hans livshunger tar sig uttryck i skildringar, som vibrera av glödande sinnlighet. Med ett ord, det är färg och liv över boken, i stilistisk glans och temperament står den framför det mesta av julens bokflod och Sven Stolpe har genom denna sin debut med ett slag gjort sig till en romanförfattare, man räknar med för framtiden.

Med dessa ord skulle en vanlig roman vara avfärdad. Men när det gäller Sven Stolpe, för vilken han själv och hans beundrare slå på trumman såsom talesman och ledare för nutidens ungdom, tvingas man till noggrannare undersökning av innehållet bakom denna lysande form, bakom denna skälvanande livskänsla. Efter det innehåll, nämligen, som kan göra honom till en tillgång på andlig kraft för vår tids unga.

Människor, som avskilts att sitta »i dödens väntrum», borde kunna ge ett sådant tillskott. Det får också medges, att författaren gör ett försök därtill. Han förklarar själv ge-

nom sitt alter ego i boken, varför han inte lyckas bättre. Han har växt upp utan kontakt med andligt liv. De morgonböner i skolan, som framfördes av en cynisk kristendomslärare, har gjort honom rent fientligt stämd mot kristendomen. Han har aldrig under sitt studentliv träffat en ung kristen eller ens allvarligt sökande människa. För honom är den svenska ungdomen utan alla ideal hinsides. De ha kastat bort »all dålig gammal metafysik» och leva för sitt arbete, för sitt nöje och för sin njutning. Sanatoriepatienten i dödens väntrum har aldrig träffat en etiskt tänkande människa, förrän han råkar den katolske asketen och prästen Walter. Genom sin isolering från människor har han förut tvingats att leva intellektuellt på den inre fronten i sällskap med böcker och tankar, dock alltjämt utan inre ro, jagad av ångestfulla frågor. Nu först får han ro genom samliv och samtal med en ren och luttrad människa. Genom dennas ödmjuka beaktelse, att han valt detta självförnekande liv, därför, att han inte orkade med något annat, utan måste stå i kontakt med de andliga makterna för att orka leva, får han också något av denna ödmjukhet och försakelseanda. Han lämnar sanatoriet utan att strida för sin älskade Gisèle, ty han har lärt sig att man ej genom att tvinga en människa kommer någonstans varken med denna människas eller med sin egen utveckling.

Ja, men detta är ju högst moraliskt och upplyftande, säger läsaren. Javisst. Skada bara att dessa etiska slutsatser komma så litet till sin rätt i boken. De ha en torr och teoretisk utformning, som kommer dem att försvinna i den brusande livskänsla, som för övrigt uppfyller boken. Man blir med ett ord ingalunda övertygad om att Sven Stolpe ännu är en andlig kraft att räkna med. Men det allvarliga syftet är lovande. Kanske han kan bli det, om han får tillfälle att lämna sanatorieluftens torra isolering och komma mer i kontakt med liv och verk nere i dalarna. Ty ännu har den rätta andligheten aldrig härrunnit ur resonemang utan ur brottande med verkligheten.

Bland de dikter som utkommo till jul, tilldrog sig Gunnar Beskows »Nu» en alldeles särskild uppmärksamhet. Denne är en ung naturvetenskapsman, som bl. a. ger sig i kast med den väldiga uppgiften att skildra jordens utveckling och människans uppkomst på vers. Det är Moseböckernas skapelsehistoria i modern version men med bibehållande av tron på Skaparens makt och personliga vilja till sitt verk. Detta poem pendlar i stämningen mellan det groteska och det sublima, men det bibehåller sin storslagna och upphöjda karaktär. Mera rent lyriskt betonade äro de dikter som hämta sitt motiv från en lapplandsfärd. »I Ropenkåtan» är hämtad från detta avsnitt i boken. Nästa avdelning ger i »Domen» ett exempel på hur den »gamla dåliga metafysik» som Sven Stolpe talar om, kan begagnas till poetiska bilder och bäras av ett väldigt patos.

Satan talar: — finns i en själ bara den minsta bit som hör det ondas rike till, då hör den själen hit.

Envar som i livet haft nytta av oss och levat på vår kredit

är skyldig att kämpa i helvetets led med oss för det ondas idé. —

I andra dikter är Gunnar Beskow talesman för den nya generationen och gör obarmhärtigt narr av det gamla korrekta äktenskapet med allt vad därtill hörde och avslöjar lika oförbehållsamt ungdomens tänkesätt i dessa frågor. »Kamratäktenskap» binder samman dessa synpunkter med det allmänna själsläget efter kriget. Fred och krig sysselsätter mycket Gunnar Beskows tankar. Själva krigsstämningen låter han dock klokt nog frambäras av en, som själv var med, nämligen den unge Richard Aldington, vars dikter i välgjord översättning avsluta boken.

Elsa Wilkens.

En förläggare i Tyskland konstaterade nyligen, att den roligaste »Unterhaltungs»-lektyren kom från Sverige. Därnäst från England. Däremot låg den sorten inte alls för tyskarna. Man förvånade sig mycket över att den kalla, stränga nordens stod så högt i den branschen, man undrade över hur det kom sig och det utspann sig en enquête i frågan. En av förklaringarna var, att de svenska böckerna av detta slag var skrivna utan all pretention. Därigenom att de med en suverän gest avsåger sig alla anspråk på att vara skönlitteratur utan enbart vill verka och vara underhållningsdito, blir de fulländade i sitt slag. Men den gestalten har många — och särskilt tysken — svårt att komma ut med.

De två böckerna »Mitt liv min koffert» av Naima Wifstrand och »I lögn och ro» av Lili Ziedner kan inrangeras inom denna förklaring. De

är båda roliga att läsa, underhållande i ordets bästa mening. Vi får följa Naima Wifstrand från det hon var ett litet teaterbitet sybehörsträde på Fleminggatan och vi får klättra med henne upp till rätt så svindlande höjder. Hon började sin teaterbana hos Lundbergs i en godtemplarokal på Davidbagaresgata, överantvordades därefter till teaterkungen Ranft, upplevde på en turné revolutionen i Helsingfors 1906, där hon gjorde sin första operettdebut och slogs om takt och ton med orkestern. Sedan kom turnéer i landsorten i långa banor med omväxlande Stockholmssejurer där hon bland annat tillsammans med Gösta Ekman var med i kören på Surcout. Gösta och hon lutade huvudena mot varandras axel och »viskande smidde de stora framtidsplaner, heligt lovande varann att bli nånting». Trappstegens första pinnar var mödosamma — men den som företog klättringen hade en himlastormande energi och ett tydligt aldrig sinande gott humör. Ätminstone smittas läsaren av det. Det goda humöret är bokens styrka. Men en sak skulle man önska bort från berättarstilen och det är de många anföringstecken! Jag menar nu inte sådana som anger direkt citat utan de som man sätter när man själv inte riktigt vill stå för ett ord eller ett uttryck. Stryk bort dem — Naima Wifstrand! »Sei fesch» som österrikaren säger — stå för en del oegentliga eller halvförståeliga slangord, det ger liv och färg åt stilen.

Bokens utstyrsel är både kvick, rikhaltig och vacker. Det är en god idé att samla alla de otaliga karikatyrer och avgudabilder som Naima Wifstrand inspirerat till. På ett diskret sätt ger det oss hela tiden en påminnelse om, att det är en berömd person som berättar.

Under det att Naima Wifstrand uppträder utan mask och smink, så använder sig Lili Ziedner av en förklädnad: Cecilia Steffens. Det tycks vara lättare för en skådespelerska att ge sig helt eller åtminstone att ge sig mångsidigt om hon får klä ut sig. Lili Ziedners bok har kanske inte så mycket osviktande gott humör — eller inte så genomgående — men den har Det. I hög grad. Det enda som stör är illustrationerna som på ett klumpigt sätt, efter att bara ha ytligt satt sig in i texten, förgriper sig på läsarens fantasi — betydligt mera än illustrationer i allmänhet behöver göra. — Det finns små passus i Cecilia Steffens reflektioner som är mästerverk. Hon tittar sig i spegeln och försöker att »make the best of it». — »Mej själv säger spegeln att jag har ett mäktigt intressant huvud. För resten den där ansiktslappen betyder den nu så himmelens mycket?» — Först ett litet försök till tröst — kanske det inte är så farligt? Men i samma anddrag inser hon hur det är fatt — och är genast färdig med nästa argument för att inte tappa modet. Hennes glada självförtroende som inte låter sig nedslås av något är en trevlig mask för mycken självkänedom. Delvis påminner hon livligt om Falstaff Fakir — eller C. A. Tollén — hennes dåraktigheter är välfunna och verkligt skattretande — med eller mot sin vilja är man road. — Lili Ziedner använder inga anföringstecken. Det vimlar av stolliga ord och uttryck, som ofta i sin tokighet är mycket expressiva. (Någon gång litet söka.) Ibland är man frestad att tro att det bakom clowngrimsen finns dolda djupsinnigheter — men i nästa ögonblick är man övertygad om att galenskapen är till för dess egen skull. L'art pour l'art. Kanske man gör henne orätt. Kanske är det som hon säger att »ingen tycks förstå den undermening, som ligger dold...»

»Mitt liv min koffert» är rolig att läsa särskilt därför att det är Naima Wifstrand som skrivit boken, den omges av alla de minnen hon gett en. »I lögn och ro» är oberoende av Lili Ziedner. För den som tycker om trams är den rolig även om man, som undertecknad, aldrig sett författarinnan själv.

Elsa Björkman Goldschmidt.

Två dikter ur Gunnar Beskows NU.

I Ropenkåtan.

En kall och sen augustinatt vid Ropen —
Det blivit nermörkt när jag nådde kåtan
och fick upp eld och kokade mitt kaffe
och sträckte ut mig på det bruna riset
och gled mot sömnen i en ljuvlig domning.

Omkring mig var en värld av ljus och värme.
Det gula skenet dansade på väggen
och röken steg med trotsigt röda gnistor
ur hålet mot ett svart och stjärnigt töcken.
En ändlös, otämd vildmark var omkring mig,
men den var liten mot min ljusa kåta,
mot elden som en mänska tänt i natten
och mot den saligheten att få sova.

Jag vaknade. Nu hade elden slocknat
fast värmen ännu dröjde kvar därinne
och strömmade från golv och näverväggar
som en gång gränslöst slösad kärlek
i ensamt mörker strålar tyst tillbaka.
Omkring mig var ett töcknigt, formlost mörker,
men när jag såg mot taket, såg jag himlen
med vita stjärnor lysa mig till mötes.

De vita stjärnorna var mycket nära.
De tindrade i hålets svarta rundel
och deras sken var bredvid mig på marken
och fyllde mörkret med sin glada viskning.
Jag sträckte på mig under fjärskinnsfjällen
och låg på rygg och såg mot takets stjärnor.

Det är så gott att sova under stjärnor.
Man ligger på en liten fläck av jorden
och känner hur det växer fina trädar,
ett rotsystem av ljus, som suger näring
ur vintergatssystemets alla världar.

Det var en vila mellan lust och oro,
en spännande, elektriserad vila
i själva tyngdpunkten av livets kraftfält.

Jag vaknade på nytt när redan solen
sken i en klargul strimma genom taket.
Och jag kröp hop och frös, ty jag var plågad
av köld och mygg och morgonsömnig olust.
Så tände jag upp eld och sköt upp dörren
och stod i gräs och blåbärris och solsken
och sprang sex steg och dök i svala böljor

och började i sol den sista dagen
av årets sommar.

Kamratäktenskap.

Det är ett enda som bärgats som skörd ur krigets järnplöjda jord:
en ny och underfull innebörd åt ett tunnslitet vardagsord.

K a m r a t. Det är inte blott män mot män, det är mänska mot mänska
och blott mänska mot mänska kan släckas till slut vår ändlösa kärleksförst.

Var vår barndom härjad av järnätters frost, en fimbulvår isig och sen —
ännu är luften frostigt kall men också mer hög och ren.

Det gror ingen tropisk känslskog i det torra höglandsklimat
på skolbänk eller kontor och fabrik där man söker sin kärlekskamrat.

Kamrat. Det var arbets- och kärlekskamrat och till sist blev det livskamrat,
och med ungdom och kampår samman
har man svårt att riktigt tro på ett stort, förtärande Strindbergshat.

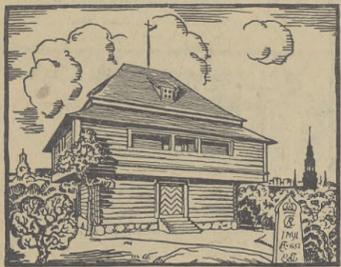
här frändskapet inte blott andligt, utan ock av samma blod. De besjunga isländska pionjärerna ha alla i Einar Jonsson funnit sin framställare. Amerika har Leif Eriksson och Torfinn Karlsefni. På en kulle vid Reykjaviks hamn står Ingolf Arnarson, den förste landsmannen, med sköld och vapen, trotsigt spejande över land och vatten. Jon Sigurdson, den myndige folkledaren, det moderna Islands stora nationalgestalt, har även han förevigats av sin sentida ättling.

Men det är icke i liknande uppgifter hans konstnärskap får sin rätta utlösning. Hans mästerverk, »blott fantasier» såsom han själv uttrycker det, äro hans egna poetiska, filosofiska eller av mystik fyllda uttryck för naturen och människolivet, i alla dess sällsamt skiftande faser.

Ett konstverk som hans landsmän i hög grad älska är bilden av deras store psalmdiktare på 1600-talet, Hallgrímur Pjeturson, vorden sitt folks andliga ledare genom århundraden. Hans öde blev att spetälsk lämnas allena och dö i ödemarken. Idén att framställa honom har Einar Jonsson löst på så sätt, att man ser två Hallgrímur i samma monumentalt grupp — såväl ensam i trasor på sitt sjukläger och som passionspsalmdiktaren med harpa och krucifix i spetsen för sitt folk, som i allt tätare skaror sluter upp i hans följe. En lika egenartad som imponerande komposition.

Vid tusenårsfesten yttrade alltingspresidenten Asgeirson, att minneshögtiden firades med verklig glädje i en tid, som för Islands utveckling på olika områden, inre och yttre, politiska och ekonomiska, ger rika löften. Till dessa områden kan man lägga även konstens. Ty där visar sig Island äga krafter och inspiration, i släkt med den eld och heta källor, som i dess tysta och ensliga natur plötsligt och oväntat springa i dagen och stiga högt mot himlen.

Ellen Hagen

SKANSEN

är i år
stället dit man går

Berättelsen började i förra numret. Vi befinna oss alltså i ingenjörsvillan i det norrländska gruv-samhället och händelserna ha utspelas kring den broderade duken — fästmögåvan — som blev stulen på låget och kom igen som vinsten på ett amerikanskt lotteri, och så försvann igen tills dragningen hade skett. Den unga frun i huset har just berättat för herrn i huset historien om den helige Anastasius, som blev bestulen på sin dyrbaraste bok och till den som sedan hembjöd honom hans bok mot pengar lämnade uppgift att den var många gånger mera värd än det pris som begärts. Och den unga frun fortsätter:

— När du säger det, låter det så oerhört dumt. Men det var så. Här kom en trollpacka med duken för att sälja lotter på amerikanskt lotteri. »Vad tror du den är värd?» sade hon. Och då flög det i mig att svara som Anastasius.

Mannen lutade sig tillbaks i stolen och såg på den underliga kvinna han gift sig med. Han ville gräla på henne, men kunde icke.

— Allt kunde jag väntat av dig men inte detta, sade han. Som du grät, när jag mötte dig på station, och du berättade att en tjuv stuckit av med din duk, under det du åt middag i restaurangvagnen för att stärka dig efter sista stygnet! Och nu släpper du den ifrån dig som ingenting!

— Inte som ingenting, sade Agnes, för jag älskar den duken. Jag tänkte inte alls på att du skulle bry dig så mycket om det. För resten kan jag inte förklara det. Jag kan heller icke förklara hur lycklig jag var efteråt.

Mannen hade rest sig och sprungit ut ur matsalen, det var som om han inte hört de sista orden, hon hoppades det åtminstone. Strax därpå kom han igen med en bok under armen. Han nalkades, föll på knä och hälsade Agnes med pannan mot jorden.

— Förlåt mig, vördade fader, din godhet är oemotståndlig, och här återbär jag till dig det förlorade, sade han.

Agnes satt där röd om kinderna, hon förstod att hon skulle skratta, men han var inte alldeles så lustig som vanligt, tyckte hon.

Han trugade emellertid boken på henne, och då hon ville lägga den ifrån sig, tvang han henne att öppna den. Innanför pärmen lågo 6 hela hundrakronesedlar.

— Du har tur Agnes, sade han. Mot all förmodan har jag i dag fått ut stöldförsäkringen till dukens fulla värde. Och då gör det mindre, att du är en komplett toka. I annat fall kunde det ha hittat på och hända att jag blivit verkligt ond på dig. Vet du vad, tillade han, då han märkte att tårarna voro nära, vet du vad, vi ska dricka ett glas vin för att fira

— Det är fel, Herman, det är just mörkret här och ensamheten som tvingar en att krypa upp sig med att vara ädelmodig intill vanvett.

— Om så vore, så går det ändå inte för dig, som är ett litet fruntimmer, fullt av synder och begär och nycker och envishet. Ta itu först med allt det där, min flicka...

Agnes vaknade nästa morgon till en järngrå, grym och bittert kall dag. Hon vaknade vid att den pliktrogna mannen skyfflade på kol i värmeugnen nere i källaren, och stungen av samvetskval flög hon upp ur sängen. Hela historien om duken och den heliga Anastasius föreföll henne just nu förödmjukande och omöjlig. I går kväll hade hon bara knipit ihop läpparna vid Hermans lilla predikan, och tänkt, att det var nog något mer som fattades henne än bara solsen: kärlek och förståelse. Men hans ord måste ha verkat under natten, ty hon var nu villig att medge att han hade rätt. Hennes hjärta var icke så fritt från bitterhet och högfärd, att hon kunde bestå sig att uppträda efter så höga förebilder eller sträcka sig efter så ljuva sensationer. Hon erinrade sig att hon vid samtalet med gumman hela tiden följt två linjer. Den ena var det vanvettiga ädelmodets linje, den andra trevade sig försiktigt mot må-

let att fälla gumman. »Var ska dragningen bli? När? Vad heter sonhustrun? Var bor hon?»

— Herman, sade hon, så fort han kom upp. Du har rätt, jag bar mig tokigt åt. Jorden är, som du mycket riktigt sa, fäst som en sten och inte genomskinlig som kristall.

— Vill du jag ska gå till polisen och försöka sätta fast gumman? frågade han belåten.

— Nej, låt mig göra det själv. Jag tror inte gumman själv visste om stölden. Och hon har fem barnbarn hos sig. Först vill jag se om hon håller sitt ord.

— Du upplyste henne ju om att duken var värd 600 kronor? Och ändå tror du att hon kommer med den? Det kallar du att nyktra till!

Mannen var ovanligt stor i dag på morgonen och talade ovanligt högt. Men det undgick henne inte, att han avstått från att tala om försäkringssumman. Där gav han utan vidare efter. Det gav henne ett slags moraliskt övertag.

— Du ska se, att jag kan nog vara bestämd, sade hon. Ifall det behövs. Men jag tror att jag vinner duken.

— Livet får lära dig sunt förnuft, om inté jag kan det, sade mannen.

Hon höll sig mycket stilla, när hon hörde honom sätta nyckeln i på eftermiddagen. Hon skulle vinna — hon var slagen på alla punkter nu.

För det första hade inte gumman kommit med hennes duk. För det andra hade hon själv underlåtit att gå till polisen och anmäla saken. Hur skulle hon förklara detta? Inte som helgonlik vishet eller ståndaktighet.

Det var ju bara så att hon hade gått och stökat och pysslat med sitt hem till julens firande. Det hade varit henne så motbjudande att sätta klon i den ömkliga gamla stackaren med hennes barnbarn. Om hon också inte hade barnbarn, eller sonhustru, så var hon i alla fall fattig och eländig nog.

Jag väntar lite till och lite till, hon kan komma än, så hade Agnes försvarat sin försummelse. Och plötsligt var mannen hemma, en hel timme tidigare än vanligt.

Men även han var mycket stilla därute i hallen. Till slut tittade hon försiktigt ut. Där stod han med påls-mössan uppskjuten i pannan och vecklade upp ett paket, först tidningar, så silkespapper. Hans ansikte hade den underbaraste blandning av häpenhet, beundran och förargelse på en gång. Det kunde knappast bero på att hustruns mästerverk överväldigade honom, när han nu såg det för första gången. Orsaken måste vara en annan. På vad sätt hade duken kommit till rätta?

— Har du varit hos polisen?

Hon lät så förfärad, att han höll upp handen för att lugna henne.

— Nej, nej! Bli inte så häftig!

— Hur har du då fått fatt i den?

Han dröjde ett ögonblick med svaret. Sanningen ville inte rätt gärna över hans läppar.

— Jag fann paketet på tröskeln, nu när jag kom hem, sade han.

Hon gav till ett rop av jubel: triumf! triumf! I nästa ögonblick grät hon mot hans rockuppslag: är du inte glad Herman, är du inte gränslöst lycklig? Det är jag. Nu kan jag aldrig bli ledsen mer!

Över hennes huvud såg han ut över rummet, genom väggarna ut i mörkret, ut i världen, som hon icke kände, men han. Och ändå hade hon fått rätt, på ett sätt som händer en gång på hundra. Han unnade henne det så gärna, det var bara den olägenheten att nu väntade henne 99 misslyckanden, innan hon gav sig.

— Hur skall jag efter detta kunna hålla dig någorlunda i styr?

Han sade det med ett komiskt tonfall, men hon förstod att han menade allvar.

En Legend

av Elin Wägner.

Kom ihåg

F. K. R:s Centralstyrelsemöte

Lördagen den 10 jan.
kl. 2,30 e. m. Lokal:
Triewaldsgränd 2^{III}.

Söndagen den 11 jan.
kl. 10,30 f. m. Lokal:
Källaren Pelikans fest-
vän., Brunnsbacken 4.

Jag spelar schack med min man.

Schack är ett förnämligt spel. I schack är det inte slumpen, utan skarpsinnet, som triumferar. Som alla spel inverkar schack skadligt på den mänskliga karaktären. Eller rättare sagt avslöjar den på ett betänkligt sätt.

Se bara, hur segraren njuter sin seger: den godmodige med ett visst välvilligt deltagande i den andres öde, den skadeglade med öppen gemenhet, den saktige först efter noggrann prövning om hans seger varit matematisk.

Intressant är det också att iakttaga, hur den besegrade bär sitt nederlag. Hela känslökalan kan man följa — från resignerad beundran till obehärskad hämndlystnad, som går ut över oskyldiga pjäser. Intet mänskligt bliver fördolt!

Jag spelar detta spel, min man har lärt mig att spela det. Han har fört mig upp ur känslolivets dunkel till den strategiska matematikens klara höjder. Och vad har hänt?

I livet ha vi gjort hänsynsfullhet till vårt rättensöre, men under schackpartiet frigöra vi oss omedvetet från alla hämningar. Vi spela inte »fint» utan »gements». Vi göra baksluga angrepp och försöka att med ett inkastat ord förvilla motståndaren. Vi visa gärna strax före mattdraget älskvärdt leende den underlägsna, att han skulle kunna tillägna sig en eller annan betydelselös pjäs.

Och segern njutes hänsynslöst. Hårda ord falla, och den besegrade slungar brädet med kung och bönder till golvet.

Här rasar den obarmhärtiga Strindbergskampen på liv och död. Och efter kampen — ännu yra i huvudet — småle vi.

Män, spela schack med edra fruar!
Daisy Müller-Hill.

— Du är dubbelt så lång som jag och stark som en kallbockningsmaskin, sade hon uppmuntrande. Hon ville vara generös nu. Det fanns icke mera gränser för hennes ädelmod.

— Det där är allt litet överdrivet, sade han. Men även om jag kunde böja kallt järn, vad hjälper det mot en kvinna som kan få tjuvarnas hjärtan att smälta som malm i en masugn?

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid
10—12.

EXPEDITION:
Telefon 182 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4
e. m. Postgiro 15 44.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—,
kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1931
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.

SKANSEN- FÖRENINGENS

medlemmar erhålla årskort till Nordiska museet och Skansen, rätt att lösa årskort för hustru och barn för 3 kr. pr person, Skansenföreningens Årsbok, Skansens Nyheter hela året, rabatter i ett hundratal affärer m. m.

NYA medlemmar få dessutom **SKANSENBOKEN** gratis

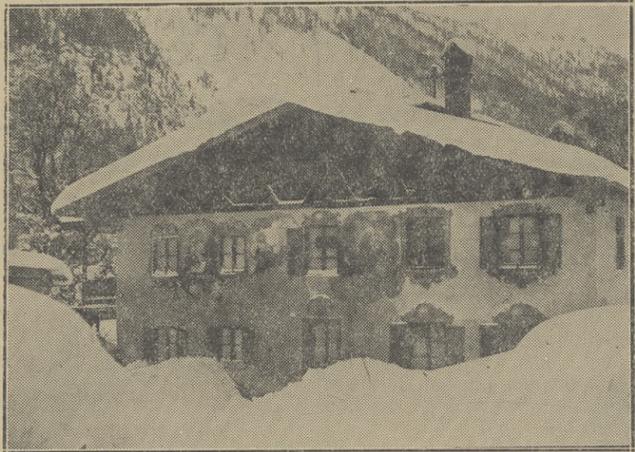
Anmäl Er i dag.

Tel. 713 10. Postgiro 511 50.

I Oberammergau skidbackar.

I dessa dagar, då så många skidåkare dra till fjälls, har diskussionen om skidtekniken varit livlig. Att den tekniska träningen har sitt berättigande när det gäller idrottsstjärnor och deras prestationer erkännes. Men hur är det för me-

De lämpa sig för alla svårighetsgrader och alla slags övningar. Vi började så vackert på den svagaste slutning med trappskritt och snedskritt och utförsåkning. Kullerbyttorna blevo legio. Men vad gjorde det? Det var bara uppbris-

Franz Langs hus.

nige man? Går det inte som många befarat, att man glömmar att man är i fjällen om man i timmar skall tränas i samma backe?

Hur träning under sakkunnig ledning fort ger en känsla av säkerhet även åt en mycket okunnig och mycket vanlig dödlig, och hur behaget av en fjällvistelse därigenom mångfaldigt ökas, kanske i någon mån kan framgå av följande:

Det var i december 1929. Tillsammans med en god vän hade jag företagit en studieresa i Sydtysskland. Julen stod för dörren och våra vägar skulle just skiljas. Hon hade sina resplaner klara. Men vart skulle jag själv ta vägen? Jag ville naturligtvis utnyttja julferierna på bästa sätt. Då fick jag en adress. Den var till skidlärare Franz Lang, Oberammergau.

— Oberammergau! Det namnet hade en särskild klang och väckte så många minnen till liv. Jag såg den lilla byn därnere vid det korspryddade Kofelbergets fot. Jag såg de myllrande människoskarnorna, som trängdes mellan de vita husen med de gamla bibliska målningarna. Och först och främst — jag hörde och såg det underbara passionsspel, som det förunnats mig att bevittna sommaren 1922.

Den gången hade jag tänkt: Hit måste jag komma en gång till. Här skulle jag vilja vara i lugn och ro, se något av folket och trakten. Och det skulle förstås ske en sommar. Oberammergau en vinter — nej, så långt hade jag aldrig tänkt!

Att de goda byborna, när de inte voro passionsspelare, snidade crucifix och ägnade sig åt vanliga borgerliga yrken, det visste jag ju. Men ett så särskilt vinterbetonat yrke som skidlärares hade jag inte föreställt mig där. Och att Oberammergau, utom då de stora passionsspelen försiggå, egentligen har sin blomstringstid på vintrarna — det visste jag inte alls.

Nå, jag skulle ju utnyttja julferien. Vad var då naturligare än att lära skidåkning hos en skidlärare? Jag måste bekänna, att mina förutsättningar inte voro så stora. Jag hade en gång ägt ett par skidor — men det hade varit säkrast att ge bort dem! De hade mest haft lust att hålla sig sakta och varligt till släta landsvägen. Kom det en den allra minsta lilla backe, så kilade de så obehagligt fort återigen, att den som satt fötterna i dem fann säkrast att hoppa ur dem och låta dem åka själva, tills nästa släta bit kom. Några framsteg gjordes inte, och så tänkte jag: »Det här är ingenting för mig».

Nu fattade jag emellertid ett raskt beslut, köpte en skidträkt i München, och så bar det i väg. Dagen därpå provade Franz Lang själv med kännaremin ut skidor och pjäxor. Och på julaftonen börjades det!

Det var med fruktan och bävan jag spände till bindslena på mina skidor. Hur skulle jag nu klara mig, om det blev en backe! Men jag behövde inte ångslas. Franz Lang är inte för inte Oberammergaus skickligaste skidlärare. Och den nu så omdebatterade skidtekniken gav han i väl avpassade doser.

Skidkursens deltagare voro till en början några barn, en del inte så värst tränade ungdomar och så jag. Först fingo vi lära oss fatta stavarna rätt, och så bar det av ut i terrängen. Oberammergaus omgivningarna äro idealiska för skidkurser.

kande! Vi åkte sammanlagt i 5 timmar. Men sen kändes vilan ljuv!

Juldagsmorgonens uppvaknande var inte fullt så ljuvt! Forsiktigt försökte jag röra på mig litet i taget för att kän-

na efter, på hur många ställen jag var avslagen. Att jag aldrig mer skulle kunna stå på mina ben, var jag nästan säker på. — Den snälla fru Lang kom upp med morgonkaffet. Hon tittade medlidande på den slagne hjälten. »Ich glaube, dass ich nimmer mehr aufsteigen kann», kom det med svag stämma. Ett klingande skratt blev svaret. Aldrig har jag hört någon mera tacksamt ta vara på alla de »grodor», som kommo från en okunnig utlänningens mun. »Ah, Sie meinen Sie können nimmer mehr aufsteigen!» Nej — aldrig mer! — Men skulle det verkligen gå en hel dag, som jag inte fick stå på

Skidteknik.

mina skidor! Det kunde jag inte smälta. Hur jag kom upp till sist — det vet jag knappt. Hur jag klarade åkningen — det förs jag inte tala om. Men blå och gul var jag länge efteråt!

Så småningom klarnade det! Det fanns dagar, då man kunde räkna kullerbyttorna, och det trots att vädret för det mesta var det sämsta tänkbara. Regn och tung, blöt snö. Eller också isbelagda backar. Vi kommo allt högre upp på slutningarna. Det började susa om öronen, när

ISLANDS UNGA KONST.

(Forts. från sid. 1).

något tungomål. Det kan blott förnimmas, kännas, tillägnas. Bilder äro till just för att uttrycka det, som inte kan givas i ord, det individuella, karaktäristiska, stämningen, som tyckes vara så flyktig och som dock griper och berör oss djupare än det, som kan tagas på. Ett äkta konstverk är som en flödande källa, den kan inte bliva uttömd, hur flitigt man än tar ordens öskar i bruk.

*

Den isländska konsten är nordens yngsta. Den existerade knappast för en måhnskoålder sedan. Anledningen härtill får sökas i rent yttre förhållanden, inte i bristande kultur och skönhetsglädje, som Islands bebyggare tvärtom i överväldigande grad lagt i dagen i saga och sång, i bonadernas färgskala, i guldsmedsarbete och träsnideri och många andra yttringar av en känsla, som har djupa rötter i islänningarnas historia och alltjämt lever i deras dagliga liv och gärning.

Den första gång isländska konstnärer vågade träda fram var vid en utställning på Charlottenborg i Kö-

penhamn 1927. Där exonerade de omkring hundra olika bilder, alla utförda på de sista tio eller tjugio åren. Vid den stora mottagning Island i somras gav för hela världen — vid Alltingets tusenårsjubileum — ingick i festanordningarna även representativa konstutställningar. De voro utomordentligt intressanta. De flesta av de unga konstnärerna, den äldsta av dem är något över femtio år, ha genomgått de mest skiftande levnadsöden innan de kommit in i sin nuvarande verksamhet.

En del ha hela sin barndom och ungdom levat i något fiskläge, där endast någon gång om året ett främmande fartyg lade till, andra som jordbrukare inne i landet, andra åter äro köpmanssöner, som tidigt ute i Europa insupit hela den moderna konstatmosfären. Härav kommer att den isländska konsten kan visa prov på de nyaste »ismerna», även den intima naturalismen och, ehuru i egentlig mening alldeles traditionslös, är den starkt sagobetonad. Många av de tavlor främlingen i Reykjavik i somras dröjde inför, äro national-epos över sagornas mest älskade gestalt, Gunnar från Lindarände. Tingvallaplatsen med Lagberget, dess underbart storslagna natur som ram kring Islands mest vördade minnen, var även ett ofta upprepat ämne för pensel och radernål.

»Vad Tingvalla betyder för oss», sade en isländsk allmogekvinna i den ståtliga guldbroderade dräkten under en skinnbrämad drottninglik sammetsmantel, »det kan nog aldrig en främling få en fullständig uppfattning av. Men jag vill berätta, att då vi barn vid mors hand genom Allmannagja gingo in på Tingvallaslätten förbi Lagberget, då gingo vi högtidligt tysta, så som då man träder in i en kyrka. Och min lille bror blev tillsagd att bära mössan i hand.» — De orden gävo i all sin enkelhet i en glimt en klar belysning åt vad begreppet »Thingvallir» betydtt såväl i den enskildes liv som i folkets historia. Och nu har det med kärlek fått uttryck i deras konst.

Bland de isländska målarna uppmärksammas främst Asgrimur Jonsson, Jon Stefansson, Johannes S. Kjarval samt Kristin Jonsdottir och Juliana Sveinsdottir. Den sistnämnda är född på de fantastiskt sköna, men ensligt dystra Vestmannaöarna och kring hennes barndom rådde det ännu helt medeltid. Den enda bebodda ön kan man gå över på en timme, och en gång om vintern kunde man få uppleva det äventyret att ett skepp kom in från den stora öde atlantiska oceanen. Fadern snickrade när han inte hjälpte familjen med klipptorkning och för att roa sin lilla dotter skar han »de vidunderligaste Fugle og andre Dyr af Fiskeben eller lavede smukke Æsker, og alt hvad han prøvede paa, plegede at lykkes». Som 15-årig kom

FÅTÖLJER

i tyg efter Edert eget val. Många olika modeller. Standardstolar i skinn.

»ENGELSKA FÅTÖLJEN» HAMNGATAN 54, 1 tr. • STOCKHOLM Tel. 122 95

Juliana i skola i Reykjavik. Läraren såg hennes anlag för teckning och hjälpte henne in på Konstakademien i Köpenhamn, trots att hon inte hade hört något om konst eller ens sett ett konstverk. De första akademi-åren voro svåra och vanskliga, hon saknade vad hon bäst behövde, en förstående vägledning. Med rörande tacksamhet minnes hon ännu en liten uppmuntrande puff, som professor Viggo Johansen gav henne: »De skulde gaa mer paa Muséet og se paa Billeder. Se — det är det, De trænger til.»

Juliana Sveinsdottir är nu en av de få isländska konstnärer som finnes representerad på Konstmuseet i Köpenhamn. Är även i Danmark en anlitad porträttmålare, ehuru hemlandets natur, dess öde vidder med lavablock och slocknade vulkaner är vad hon helst återger.

Kristin Jonsdottir målar åter och åter sitt bondehem uppe på Nordlandet och det dagliga livet ute och inne. Det är en betagande charm över dessa hennes »fortællinger». Genom färger och belysning blir det något glatt och festligt även över den enklaste teckning av vardagens arbete. Hennes »Konerne, der vasker i de rygende Kilder vid Reykjavik» torde vara en av de mest kända bilder från Island, på vykort har den gått jorden runt och finnes i varje trafikprospekt och resehandbok.

Skulptören-målaren Einar Jonsson fanns inte med på de nyss nämnda utställningarna. Han residerar i ensam majestät i det museum hans stolta och tacksamma Island byggt för hans konstverk, vilka han också alla skänkt till sin fädernestad. Där har han även sin ateljé och högst upp sitt sälsynt fridfullt och vackert inredda hem, med öppna altaner åt alla väderstreck. Byggnaden ligger på en av Reykjaviks högsta punkter. Bortom staden sträcka sig oändliga lavavallar med jökelfjällen långt i fjärran. Åt andra sidan svallar havet och långt därute glänser Snæfellsjökulls evigt snöhöljda hjassa. Bakom den sjunker solen i all sin glans. Ingen konstnär i världen torde ha inför sina ögon en sådan naturens skönhet, ödslig och storvulen, men, solbelyst, glittrande i färgprakt som ett festskådespel.

Einar Jonsson är en fantasirik, egendomlig individualitet, som går sina egna vägar. Vill man söka hans andliga anor torde man lika väl kunna finna dem bland de gamla assyriska, som de egyptiska eller grekiska konstnärerna. Dock — fast han inte direkt är påverkad av de egna forntida skaldernas diktning — är

Vilket?

Naturligtvis

AMAFLOR
Champoneringspulver

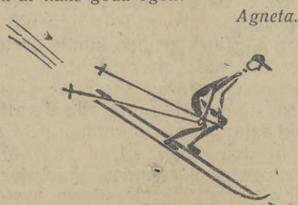
som mörkt hår i paket à 35 öre.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANK

DEPOSITIONS- KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING
mot högsta gällande ränta.

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

Agneta.